

SAKSFRAMLEGG

Saksnr	Utvalg	Møtedato
	Kommunestyret - Bjugn kommune	

Saksbehandler: Birgit Wigdahl Døsvik

Opprettelse av Kommunalt råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne

Vedlegg:

Sakens bakgrunn og innhold:

Full deltaking og likestilling er målsetting for politikken for mennesker med nedsatt funksjonsevne, og det er en stor utfordring for hele samfunnet. I arbeidet med å gi like muligheter på alle samfunnsområder for mennesker med nedsatt funksjonsevne, er innsatsen fra både politikere, fagfolk og saksbehandlere viktig.

Lov om råd eller annen representasjonsordning i kommuner og fylkeskommuner for mennesker med nedsatt funksjonsevne (heretter kalt loven) ble vedtatt 17. juni 2005. Den ble satt i kraft etter kommunevalget 10.september 2007.

Hovedbakgrunnen for denne saksutredningen, er loven av 17.juni 2005, Sosial og helsedirektoratets Rundskriv I-42/99, Retningslinjer for kommunale og fylkeskommunale råd for funksjonshemmede, Idehefte om Råd for funksjonshemmede fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet og Rundskriv A-28/2007 Om lov om råd eller annen representasjonsordning i kommuner og fylkeskommuner for mennesker med nedsatt funksjonsevne m.m.

Lovens § 1 sier:

”Kommunane og fylkeskommunane skal sørgje for at menneske med nedsett funksjonsevne blir sikra open, brei og tilgjengeleg medverknad i arbeidet med saker som er særleg viktig for menneske med nedsett funksjonsevne. Dette gjeld mellom anna tilkomst, arbeid mot diskriminering på grunnlag av nedsett funksjonsevne og tenester for menneske med nedsett funksjonsevne.”

Videre sier § 2:

”Kommunane skal for det formålet som er nemnt i § 1, opprette råd eller anna representasjonsordning for menneske med nedsett funksjonsevne.”

Det er ikke noe organ i Kommuneloven som heter råd. Men de finnes likevel, for eksempel eldreråd som også finnes i Bjugn kommune, jf Lov om eldreråd.

Det å ha en funksjonsnedsettelse innebærer at en får en erfaringsbasert kunnskap som ikke umiddelbart er tilgjengelig for andre. I St.meld.nr 34 (1996-97) Resultater og erfaringer fra regjeringens handlingsplaner for funksjonshemmede og veien videre, går regjeringen inn for opprettelse av slike råd:

”Politikere flest kan vanligvis ikke bygge på egen erfaring når det gjelder utforming av samfunnet som skal være for alle, uansett type funksjonshemming. Det er en økende erkjennelse av viktigheten av å innhente denne type kunnskap gjennom et formalisert samarbeid med funksjonshemmedes organisasjoner. Denne formen for organisatorisk brukermedvirkning, ivaretas blant annet i råd for funksjonshemmede på ulike forvaltningsnivåer, der politikere, administrasjon og funksjonshemmedes organisasjoner er representert.”

I Norge er det politisk enighet om hovedmålet full deltaking og likestilling for mennesker med nedsatt funksjonsevne. Sentralt i menneskerettighetene står retten til å delta i det økonomiske, sosiale og kulturelle fellesskapet i samfunnet. Norsk lovgivning legger flere steder grunnlaget for likestilling. Norge har sluttet seg til FNs standardregler for like muligheter for mennesker med funksjonshemming, og har som mål at disse blir lagt til grunn for offentlig planlegging og for utforming av tiltak og tjenester (St.meld. nr. 8 (1998-99) Om handlingsplan for funksjonshemmede 1998-2001).

Likevel er virkeligheten en annen. En av årsakene til det er mangel på kunnskap. Mange beslutningstakere mangler både bevissthet og innsikt i funksjonshemmedes hverdag, og om hvordan forholdene kan legges bedre til rette for deltaking.

I følge lovens § 6 skal kommunestyret vedta sammensettingen av rådet. Veilederen anbefaler at rådet settes sammen med representanter fra kommunestyret, funksjonshemmedes organisasjoner og administrasjonen. Kommuner som har erfaring med slikt råd, foreslår 3 fra kommunestyret, 3 fra brukerorganisasjonene og 1 fra administrasjonen.

Funksjonshemmede i Norge er organisert i et stort antall organisasjoner. Det eksisterer to paraplyorganisasjoner; Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon (FFO) og Samarbeidsforum for funksjonshemmedes organisasjoner (SAFO).

Når det gjelder representanten fra administrasjonen, sier veilederen at ansvar for likestilling av funksjonshemmede ikke begrenser seg til helse- og sosialområdet, men angår alle områder av forvaltningen. På bakgrunn av dette mener vi at denne personen ikke automatisk skal finnes i helse- eller sosialtjenesten. Det vesentligste er at det velges en person som er interessert i å gjøre noe for denne gruppen.

Videre heter det i lovens § 6 at kommunestyret skal oppnevne leder og nestleder. I retningslinjene anbefales det at en av politikerrepresentantene blir valgt til leder. Dette fordi rådet er kommunens råd, og kommunen har det overordnede ansvar for at saker kommer opp i rådet, og for at det er fremdrift i rådets arbeid. De oppnevnte representantene sitter i valgperioden.

Vurdering:

Brukermedvirkning på systemnivå er i dag en vel etablert arbeidsform. Dette blir lovfestet på stadig flere områder, og må i dag regnes som noe som angår både kommunal forvaltnings- og politisk nivå.

Jf Lov om spesialisthelsetjenesten og Lov om arbeids- og velferdsforvaltningen (NAV). Brukermedvirkning er noe mer enn en demokratisk rettighet. I St.meld. nr. 8 (1998-99) Om handlingsplan for funksjonshemmede 1998-2001, heter det:

"Brukermedvirkning vil seie at dei som blir påverka av eit vedtak, eller er brukar av tenester, får delta i prosessen før avgjerda blir teken."

Brukermedvirkning skal bidra til å sikre kvaliteten på tjenestene og er en overføring av erfaringsbasert kunnskap til beslutningstakere og tjenesteytere. Rådene har som en av sine viktigste oppgaver å stimulere til økt brukermedvirkning i kommunen. De skal se til at brukerne tas med i utformingen av politikken både under planlegging og gjennomføring.

De kommunale tjenestene kan ytes på mange måter, og brukermedvirkning kan gi gode gevinster: brukerne får den tjenesten de har behov for, kvalitetssikring av tiltak og tjenester, økt samarbeid mellom de ulike nivåene i kommunen, et mer aktivt lokaldemokrati, og et levende lokalsamfunn. Politikerne har sin politiske kunnskap, fagfolkene og saksbehandlerne har sin fagkunnskap og brukerne har sin brukerkunnskap. Til sammen kan dette danne et godt grunnlag for å få til gode løsninger - dersom alle samarbeider!

Kommunen står rimelig fritt hvordan de ønsker å organisere sin brukermedvirkning på systemnivå generelt, og råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne spesielt. Jf lovens §§3-5 (se vedlegg). Men de ulike saksfeltene er store og omfattende, og ikke automatisk sammenfallende, selv om noen interesser selvsagt vil være felles. Sosial- og helsedirektoratet anbefaler at det etableres et eget brukerråd innen området psykisk helsearbeid, blant annet fordi, sitat: *"Råd for funksjonshemmede skal dekke så stort saksområde at området psykisk helse kan forsvinne litt i saksmengden"*.

Det er klare føringer på at representanter ved brukermedvirkning skal ha en form for godtgjøring for overlevering av sine kunnskaper. Flere råd vil medføre noe mer utgifter. Når det gjelder brukermedvirkning understrekes det fra myndighetenes side at det forplikter. Det henvises til gjeldende praksis for Eldrerådet i Bjugn:

"Det bør også være en selvfølge at brukerrepresentanter honoreres i henhold til gjeldende regler for deltagelse i råd og utvalg, og som et minimum får dekket sine kostnader knyttet til reise, opphold, tapt arbeidsfortjeneste og lignende."

Bjugn kommune har Reglement for godtgjøring av folkevalgte i kommunen. Eldrerådet i Bjugn har godtgjøring i henhold til dette reglement. Rådmann ser på Eldrerådet som tilsvarende Kommunalt råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne, og foreslår i forslag til mandat (se nedenfor), at det nye rådet godtgjøres tilsvarende.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet anbefaler at rådet tilknyttes sentraladministrasjonen. En slik sentral plassering kan øke rådernes mulighet til å være orientert og ta opp saker fra alle saksområder. Det er dessuten en erfaring at det virker positivt på rådets anseelse å være tilknyttet sentraladministrasjonen. Det er avgjørende for framdriften i rådets arbeid at kommunen setter av nok ressurser til sekretariat for rådet.

Det opprettes eget ansvar i budsjettet for 2008. Det nye rådet vil ha en sammensetning på 7 personer, og det foreslås et budsjett for 2008 på kr 40.000,-.

Oppsummering:

FORSLAG TIL MANDAT:

§ 1 Hjemmel

Kommunalt råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne opprettes for å styrke brukermedvirkningen på systemnivå, og for å stimulere til økt brukermedvirkning generelt i kommunen. Organet er hjemlet i Lov om råd eller annen representasjonsordning i kommuner og fylkeskommuner for mennesker med nedsatt funksjonsevne 17.6.2005 nr 58, som trer i kraft etter kommunevalget 2007.

§ 2 Formål

Kommunalt råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne er et rådgivende organ for kommune, statlige etater på kommunalt nivå og andre offentlige instanser og institusjoner. En arena for drøfting som gir mulighet til å formidle brukerkunnskap videre på en konstruktiv måte. Rådet arbeider etter veiledende retningslinjer gitt av Sosial- og helsedepartementet, og skal arbeide for funksjonshemmede på alle samfunnets områder.

Rådet skal rutinemessig bli involvert i planlegging og utviklingsarbeid samt saker som gjelder psykisk helsearbeid.

§ 3 Sammensetning

Kommunalt råd for funksjonshemmede settes sammen på følgende vis:

- 3 fra kommunestyret
- 3 fra funksjonshemmedes organisasjoner
- 1 fra administrasjonen

§ 4 Oppnevning

Det kommunale rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne blir oppnevnt av kommunestyret, som også oppnevner leder og nestleder. Leder velges blant politikerne. Funksjonstiden til rådet følger den kommunale valgperioden. Representantene fra de funksjonshemmedes organisasjoner oppnevnes etter forslag fra organisasjonene. Rådet velger selv de varamedlemmer de synes det er behov for.

§ 5 Arbeidsoppgaver for rådet

- Arbeidsoppgavene har sitt utgangspunkt i FN's standardregler for funksjonshemmede. Ut fra dette bestemmer rådet selv hva de konkret skal jobbe med.
- Rådet skal gi råd – og har rollen som påpasser, synliggjører og opplyser. Rådet kan selv sette saker som er viktige for funksjonshemmede på det politiske kartet, og er en pådriver for gode løsninger i praksis.
- Rådet skal ha mulighet til drøftinger mellom representantene i rådet, og mellom rådsmedlemmer og representanter for offentlige instanser og institusjoner om viktige spørsmål for funksjonshemmede.
- Kommunen har ansvaret for å be om å få råd, og rådet skal orienteres fast om aktuelle saker som er under arbeid i kommunen. Sakene skal legges fram for rådet på et tidlig tidspunkt i saksgangen.
- Referat fra rådsmøtet skal følge saksdokumentene til de kommunale organ som avgjør saken.
- Enhetene samarbeider med rådet om de sakene de skal ha eller har til behandling.
- Rådet kan drive informasjonsarbeid overfor kommunen og fylkeskommunen, statlige etater, organisasjoner, allmennheten osv.
- Rådet bør ta initiativ til å bedre samarbeid og samordning mellom kommuner, fylkeskommuner og statlige etater i saker som har interesse for mennesker med nedsatt funksjonsevne.

§ 6 Sekretariat og økonomi

Rådet knyttes administrativt til sentraladministrasjonen i kommunen, og har egen sekretær. Alternativt kan representanten fra administrasjonen fungere som sekretær.

Kommunen dekker utgiftene til rådet i henhold til Reglement for godtgjøring av folkevalgte i Bjugn kommune. Det opprettes eget budsjett som rådet disponerer. Medlemmer som ikke møter på vegne av offentlig myndighet, får møte- og reisegodtgjørelse etter gjeldende regulativ. Tapte arbeidsfortjeneste eller utgifter til følge, tolk, tilsyn i heimen osv i sammenheng med møtene blir dekket på samme måte.

§ 7 Møter og møteinnkalling

Rådet møtes minst 4 ganger i året. Ellers innkalles rådet når minst 1/3 av medlemmene krever det. Det skal lages møteplan, og kalles normalt inn til møte med minst 5 dagers varsel. Saksdokument skal sendes til medlemmer, varamedlemmer og andre med møterett.

Det skal føres referat fra møtene. Utskrift av møteboka skal sendes til medlemmer, varamedlemmer, kommunal administrasjon og de funksjonshemmedes organisasjoner lokalt.

Rådet lager årsmelding som skal sendes til politisk ledelse, sentraladministrasjonen, enhetsledere, fylkeskommunalt råd for funksjonshemmede og de funksjonshemmedes organisasjoner lokalt.

§ 8 Benevnelser

Hvordan man omtaler funksjonshemmede er i stadig endring. Rådet kan fritt bruke den benevnelse som til enhver tid finnes formålstjenelig. Men det må gå fram av navnet at rådet er en del av kommunal virksomhet.

Ordførerens innstilling:

- 1) Kommunestyret oppretter Kommunalt råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne.
- 2) Kommunestyret vedtar forslag til mandat for Kommunalt råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne slik det er beskrevet i oppsummeringen.
- 3) Saken oversendes valgmennda som oppnevner 3 representanter fra kommunestyret. Derav en leder og varaleder for rådet.
- 4) Kommunestyret oppnevner etter forslag fra brukerorganisasjonene følgende:

Safo, Norges Handikapforbund (NHF)	- Gunn Karin Olsen
FFO, Hørselshemmedes Landsforbund (HLF) (vara)	- Anna Nilsen Eide
FFO, Landsforeningen for Hjerte og Lungesyke (LHL)	- Asbjørn Hellem
(vara) FFO, Norsk Revmatiker Forbund (NRF)	- Gerd Lund
- 5) Kommunestyret vedtar at rådmannen finner representant fra administrasjonen.
- 6) Kommunestyret vedtar at det opprettes eget budsjettansvar for rådet. Kommunalt råd for funksjonshemmede får et budsjett på 40.000 i 2008.